

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

VISKANS UTLOPP I ÖRESJÖN. — AMATÖRFOTO. F. CRAMÉR, GÖTEBORG.

21:STA ÅRG.

DEN 14 DECEMBER 1919

N:O 11

Foto. Lilius, Södertälje.

Kliché: Prof. Silfverqvist.

Karl Stenström³

Den 14 december fyller landshövdingen i Väster-norrlands län, förutvarande statsrådet Karl Stenström femtio år.

Karl Johan Stenström är född i Lerbäckes försam-
av Örebro län den 14 december 1859. Föräldrarna
voro lantbrukaren Claes Stenström därstädes och hans
maka Mathilda Bergöö. Sin elementarundervisning
mottog han vid Nya elementarskolan i Stockholm,
där han vid julen 1886 efter nyss fyllda sju-tion år
avlade mogenhetsexamen. Omedelbart därefter äg-
nade han sig vid Uppsala universitet åt juridiska stu-
dier, vilka först ledde till avläggande av hovrättsex-
amen 1891 och därefter fortsattes till juris utriusque
kandidatexamen 1897. Efter vanlig tingstjänstgöring
erhöll han förordnande som amanuens i ecklesi-
astikdepartementet och generalpoststyrelsen ävensom
såsom kanslist i riksdagens kamrar åren 1900 och
1901 för att därefter ägna sig åt domareverksam-
het i Svea hovrätt. Här mottog han förordnande som
fiskal första gången 1902, adjungerades till ledamot
följande år, blev notarie 1906 och ordinarie fiskal 1907
för att därefter mottaga utnämning till assessor vid
slutet av samma år och bliva hovrättsråd 1909.

Redan vid denna tid hade Stenström vunnit anse-
ende som skicklig jurist och anlätades som sakkunnigt
biträde i civildepartementet för uppgörande av det
förslag till lag angående sjukkassor m. m., som se-
dermera efter föredragning av honom inför lagrådet
1910 i huvudsak upphöjdes till lag, varvid han även
tjänstgjorde som sekreterare i det särskilda utskott
som tillsattes för detta ärendes behandling vid samma
års riksdag. Efter att väl ha fullgjort detta uppdrag
kallades han till ledamot i den skandinaviska obliga-
tionsrättskommittén och företog i denna egenskap en
resa till Tyskland och Frankrike för studier i obliga-
tionsrätt. Innan han hunnit medverka till något full-
ständigt lagförslags utarbetande inom denna kommitté,
anmodades han emellertid att inträda som ledamot i
Karl Staaffs andra ministär och utnämndes till konsul-
tativt statsråd i denna den 7 oktober 1911.

Till yttrevärlden tränger icke mycket av ett konsul-
tativt statsråds verksamhet och i den tryckta littera-
turen finner man ej heller mycket om de funktioner,
som fyllas av dessa statsrådsledamöter. Uttrycket
"konsultativt statsråd" är i själva verket för grund-
lagarna okänt; i regeringsformen finnes ingen annan
bestämmelse om dem än den, som kan härledas av
stadgandet, att av statsrådets elva ledamöter åtta skola
vara chefer och föredragande, var för sitt departement
Då statsministern än är, än icke är departementschef
— det sista är det vanligaste, men Erik Gustaf Bo-
ström var tidtals chef för utrikes- och finansdeparte-
menten, Karl Staaff i sin första ministär justitieminis-
ter och Hjalmar Hammarskjöld under början av sin
statsministerstid chef för landförsvarsdepartementet —
växla de konsultativa statsrådets antal mellan 2 och
3. Alldeles oriktigt vore det i varje fall att föreställa
sig, att de konsultativa statsrådets uppgift i enlighet med
ordabetydelsen af denna deras gängse benämning skulle
vara "rådgivande" i samma politiska mening, som de
ledamöter av konseljen utan särskilda förvaltnings-
uppgifter, som finnas i vissa främmande länder. Ve-
terligen plägar i Sverige i deras uppdrag ingå biträ-
dande vid beredningen av vissa ärenden, särskilt s. k.
besvärsmål ("korreferentskap"), varjämte de lära tjänst-
göra som t. f. föredragande. Deras förnämsta åliggande
torde falla inom statsrådsverksamhetens icke-officie-
lla ram, inom den för författningen okända s. k. stats-
rådsberedningen och i med den likställda arbetsformer.
Oftast är deras arbetsbörda, ehuru föga framträdande
och mestadels helt undandragande sig allmänhetens
ögon, mycket betydande, men mera tillhörande den

administrativa än den politiska kretsen av göromål.
Stenström delade den med statsrådet Bror Petré och
var såsom icke ledamot av riksdagen, ännu mera än
denne hänvisad att uppgå i den administrativt-tekniska
verksamhetskretsen. Men politiskt sett delade han icke
dess mindre ljuvt och lett med sina kolleger och av-
trädde samtidigt med dem från sitt ämbete i samman-
hang med händelserna den 6 febr. 1914 och påföljande
dagar. Han återgick nu till sin hovrättstjänstgöring,
men anlätades dessutom av den Hammarskjöldska mi-
nistären för deltagande i löneregleringskommitténs ar-
beten: han var ledamot i denna åren 1914—1918.
Sistnämnda är utnämndes han emellertid till lands-
hövding i Väster-norrlands län.

Som landshövding har Stenström med mycket nit
och stor samvetsgrannhet vinnlagt sig om att göra sig
förtrogen med sitt vidsträckt läns mångskiftande eko-
nomiska och sociala förhållanden och därstädes för-
stått tillvinna sig befolkningens synnerliga förtroende.
Vid hans ämbetsstillträde åtnjöt länet anseende för att
vara ett av de svårsköttaste i avseende på ordnin-
gens upprätthållande — ingenstädes hade kristidsoro-
ligheterna varit allmännare 1917 än just i Ådalen —
men den nye landshövdingens utomordentliga korrekt-
het och tillgänglighet samt den förståelse han ådaga-
lade för alla mänskliga synpunkter visade sig i stånd
att övervinna de svårigheter som erbjödo sig. Med
intresse ägnade han sig även åt länets ekonomiska
förkovran. Hushållningssällskapet tog honom i an-
språk för ordförandeplatsen och han har även fungerat
som ledande man i styrelserna för länets lantmannas-
kola och trädgårdsskola samt i hushållningssällska-
pets egnahemsnämnd. Sin egen syn på länets utveck-
ling har landshövding Stenström på H. 8. D:s anmo-
dan haft älskvärdheten utveckla i ett kort uttalande,
som här återgives:

"Bland frågor, vilka äro att anse såsom i framträ-
dande grad viktiga för Väster-norrlands län under den
närmaste framtiden, skall i första rummet nämnas för-
bättrade kommunikationer: nya järnvägar samt vägnä-
tets å landsbygden utveckling genom nya vägar och
vägar av olika slag. Även en rik och med insikt om
länets förhållanden parad fantasi skall behöva tid för
att finna alla de riktningar, i vilka en avsevärd för-
bättring av kommunikationerna till, inom och från lä-
net skulle värka befrämjande.

I samband med kommunikationerna må framhållas
länets starka intresse därav, att det handikap länet
till last kunde minskas, som de höga fraktkostnaderna
vid tillförsel utgöra. Härvid gäller det många bety-
delsefulla produktionsföremåden t. ex. jordbrukets
behov av kalk och andra konstgödningsämnen.

Vidare bör framhållas bostadsfrågan för dem, åt vilka
bostad skall tillhandahållas av annan. Icke så, som
om dessa bostadsförhållanden skulle vara särskilt otill-
fredsställande inom detta län. Men så, att de högst
erkännansvärda föredömen uti ifrågavarande avseende,
som givits å många platser inom länet, böra vinna
snabb och utsträckt efterföljd. Vad som individuellt
och socialt vinnes genom goda bostäder — med mark-
område därtill — för bostadstagarne bör skattas utom-
ordentligt högt.

Slutligen må livligt betonas vikten för hela länets
trevnad och framgång därav, att det samförstånd och
samarbete, som i det hela taget är till finnas emel-
lan industriens anställda, de fria yrkenas och lantmannas-
näringens utövare samt de offentligas befattningshavare,
må förbestå och befästas, även i mån som länet växer
under ökat tillgodogörande av dess många ännu icke
i anspråk tagna naturliga tillgångar och förutsättningar.

Listan skulle kunna göras längre. I detta samman-
hang må emellertid det sagda vara nog."

NÄR DRÖMMEN SKAPADES.

FÖR HVAR 8 DAG AV ADOLF JOHANSSON.

DET var i den tiden, då Paradisets portar slutits för de första människorna. Kvällen föll. I skogarnas gröna djup stod luften tung av dagg och tusen blommors doft. Skymningens fjärlar fladdrade som levande smycken i grönskedagern. Stillheten låg tidlös och underbar i den unga jordens kväll.

Men i landet öster om Eden bodde människorna och där röjde de den bästa tege, att äta dess frukt i sitt anletes svett, såsom de dömda voro.

Om människorna är följande skrivet:

Medan han så gick under sin vedermödas ok, hörde han kvinnan snyfta och gråta. Då fylldes alla fyrfota djur och alla fåglar under himmelens fäste av bävan och flydde från människornas och den sargade markens grannskap. Ty klagan och jämmer voro ännu okända på Herrns lustgård jorden. Men Adam såg upp och slog sig för bröstet sägande: — Herre, Herre, har du då ingen misskund med oss?

Ty han mindes dagarne i Edens lustgård.

Samma afton vandrade Skaparen i trädens skugga. Markernas örter bugade och alla viskande vindar blevo stilla, där han gick. Tystnaden drömde över hans huvud.

Då steg det som gråt i öster, i landet bortom Edens lustgård. Det var en ändlös klagan: — Misskunda dig, misskunda dig! Berg och dalar föllo in med sina ekon. Det suckade i djupen, det välldes ut som ringar på vatten genom stillheten: — Misskunda dig!

Och Herren hörde skapelsens suckan. Han förbarmade sig och steg fram i landet öster om Edens lustgård. Då nu Adam såg Gud Allsmäktig komma, be-täckte han sitt ansikte och ropade allt ivrigare: — Herre, varkunna dig över oss! Men kvinnan grät och lutade sig djupare över jorden.

Den Allsmäktige stannade och såg på människorna. Och nog var det sannt att deras vedermöda var stor. Nyss drivna ur Edens lustgård, kämpade de i sitt anletes svett för sitt uppehälle. Svart var jordens kved, åkermullen, som de blottade, törne och tistel, vredens örter, bar den.

Men Herren ömkade sig över människorna, ty han såg, att de voro såsom boskap utan vattenkällor och såsom fångar i mörka fångelsehål. Sin mödas fångar voro de och jordens dejlighets källor nådde de icke. Han ömkade sig över dem, och sade:

— Vad vill du mig, efter som du ropar?

— Herre, bad Adam, låt oss gå tillbaka in i Edens lustgård!

Men kvinnan satt som förkrossad av bedrövelse och kunde inte taga sina ögon ifrån utsädet, de berett för sin bärgning. Skulle det gro och bära frukt eller multna i jorden?

— Än din kvinna, Adam? Hörde jag inte er båda klaga, men du ensam beder mig.

— Ack Herre, svarade mannen, om jag finner ett djur i min snara och det lever, så kämpar det för att bli fritt, men är det redan dött, så kämpar det inte. Misskunda dig över henne och mig!

Medan Adam ännu talade, såg han den höga gestalten förtona mot bergen och himmelens sky.

Herren Gud gick bort i öde rum, att begrunda domen över människors barn.

Den Allsmäktige bjöd tiderna tråda fram, och de kommo och rullade sig upp såsom en bokrulle under hans ögon. Så läste han alla tiders hemligheter. Men när han bröt det tillkommandes insegel och såg det oföddas värld, spred sig en kyla som av is eller frostigt järn.

Då släckte solen sina lågor och himmelens stjär-

nor visade sig icke. Mörker låg över jorden, och ur djupen klagade det fjärran från:

— Misskunda dig!

Och Herren sade för sig själv: — Skulle då vedermödan göra deras ögon blinda och deras hjärtan till is i bröstet? Nej, jag vill giva dem en hugsvalare, en dryck för deras själar, att trälldomen ingen makt må hava. Jag vill låta dem vandra på nytt i Edens lustgård, och likväl skola de aldrig komma därin.

Herren ropade, och hans röst genomträngde mörkret. Då bävade jordens grundvalar, då hävde sig havet upp och svallade. Ty Herren kallade fram och höll mönstring med tingen som han danat.

Kommo så alla höga berg inför honom. Med åskande dån bröto de upp ur mörkret och tornade sig vid hans fot. Deras gröna sluttningars glans var såsom glansen av en smaragd, och gnistrande snö betäckte deras taggiga hjässor. — Och Herrns klarhet vilade över bergen.

Kommo så alla vida vatten inför honom. Med starkt brus ropade de undan töcknet och bredde sin omätliga rymd för hans fot. Såsom svalget ovanefter voro de till sitt djup och deras yta skimrade i morgonens och aftonens färger. — Och Herrans klarhet vilade över haven.

Kommo så alla lummiga skogar inför honom. Med svävande sus kommo de, och mörkret vek för deras blåa skymning. Deras vidders tystnad var såsom tystnaden efter nyss förtonat strängospel; deras ensamhets ro var en helgedom för själar. — Och Herrns klarhet vilade över skogen.

Men tingen speglade hans härlighet, vart och ett efter sin natur.

Människorna hade ock kallats inför honom. Nu prövade han dem och sade:

— Sen I allt detta som jag har givit eder?

Adam svarade: — Ja, vi se. Och strax tillade han: — Herre, jag hade ännu några korn att kasta i mul-len, när du ropade mig.

Ty för Evas, gråterskans skull, som han älskade, hade han åter satt hela sin styrka till vid dagens id, och hans gärning följde honom såsom en boja, hans bekymmer såsom en bindel för hans ögon.

Och Gud sade: — Se, du har ropat efter hugsval-else, och ändå ger du dig icke tid att finna den. Men gå och lägg ditt korn i jorden, därav du tagen är. — Och de gingo.

I samma stund bjöd Herren Gud och sade: — Så varde då en värld för deras själar, ett Eden till vederkvickelse för de bundne! Fångelsemurar skola icke avstånga dem därifrån och dagens tunga skall icke utsläcka dess glans.

Så sträckte han sina händer över tingen, och tingen vände åter till sina rum. Men deras härlighets bild stod kvar såsom en ny jord och blev vilande under himmelens skyar. Och Gud kallade den nya jorden *Hägring*. Åt människorna gav han den dock icke i våld såsom den gamla. Men han tog av allt som hägringen bar, och det blev såsom ett levande skim-mer, när han rörde därvid. Och den Allgode välsig-nade och sade: — Du är; i dag har jag skapat dig.

Så sände han drömmen ut över jorden.

Då nu Adam, trött av dagens tunga, satt med sitt huvud lutat i händerna, såg han plötsligt, hur Para-disets portar öppnades och en Herrns ängel med skymningens stjärnor kring sin panna vinkade honom dit in. Inte tövade han vid den synen! Han sprang upp och gick åstad och vandrade i Edens lustgård. Bergens blåa tinnar såg han på nytt, skogens gröna gångar öppnade sig för honom och markens källor sorlade som en sjungande röst i jorden. Berusad av

Fort. å sid. 166.

Efter porträtt. Kliché: Bengt Sjöveersparre.
GRÖSSHANDLANDEN LEOPOLD ENGLUND,
GÖTEBORG, nyvald ordförande i Svenska Idrotts-
förbundet. Text & sid. 165.

Fotografen Borg Meschs bilder äro säkerligen kända över hela Sverige. Man finner dem i Turistföreningens årsskrift och i andra turistpublikationer, de synas på vykort och andra tryckalster och alltid är bildvalet om Lappland och lapparne.

Borg Mesch, som den 17 dec. fyller 50 år, har en icke så vanlig lefnadsbana bakom sig. Född i Sundsvall 1869, son till dåvarande stadsarkitekten J. A. Mesch finna vi honom redan 1889 som egen fotograf i Gävle. Emellertid blev honom snart stugan för trång och 1896—97 år Borg Mesch

Foto. Borg Mesch. Kiruna. Kliché: Bengt Sjöveersparre.
FOTOGRAF BORG MESCH, KIRUNA, DEN BE-
KANTE FJÄLLVANDRAREN, 50 år 17 dec.

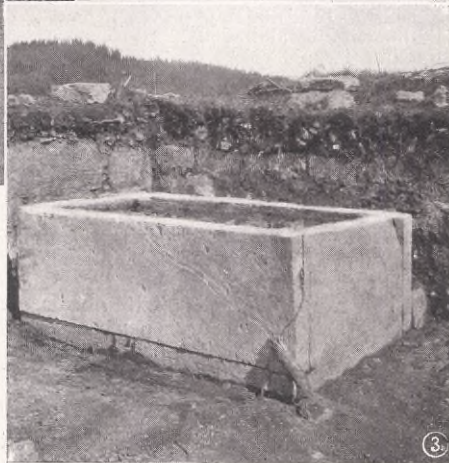
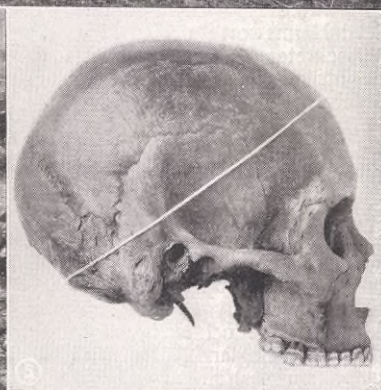
i Amerika där han bereser kontinenten härs och tvärs. Södra Californien, Mexiko och Sandwichöarna besöktes även, och först 1899 slår han sig ned i Kiruna varmed hans egentliga livsverk begynner. I Kiruna har nu Borg Mesch verkat som fotograf i 20 år. Men det är ej som vanlig "bildtagare" Borg Mesch gjort sig känd, nej det är som insamlare av bilder av Lapplands natur han gjort sig ett namn som ej så snart skall förglömmas.

Ivrig sportsman och tränad friluftsmänniska finnes det snart sagt ingen fjälltopp eller utsikt som ej Borg Mesch besökt. Han var den förste, som med full packning besteg Kaskassatjåkko och en av de allra

första som nådde Kebnekaises topp. Otoliga gånger har han varit nära att mista livet bland fjällen, men alltid klarat sig. Och otoliga äro de bilder vi äga av hans hand. Detta bildmaterial utgör ett arkiv av stort värde för kännedomen om Lapplands natur och även folk, ty Borg Mesch har även ägnat landets ursprungliga bebyggare — lapparne — ett betydligt intresse. Alla lappmarksresandé kunna Borg Mesch och hans talrika vänner skola säkert, då de läsa detta utbrista: Nej, att Borg Mesch redan är 50 år, han ser då ut som han vore 20 år yngre, och alla skola de säkert med undertecknad förena sig i ett gemensamt leve Borg Mesch och måtte han ännu leva i hundra år.
Ossian Elgström.

SVENSKA MOTORCYKELKLUBBENS HÖSTTÄVLAN: T. v.: Starten i Stadion. Foto Novberg, Stilm. — T. h.: Herr G. Göthe som erövrade "Novemberkåsan". — Präsefoto. Text & sid. 175.

Efter fotografier.

Kliché: Bengt Sjöbergare.

1. DET UTGRÄVDA SVERKER-KAPELLET VID ALVASTRA.
2. SVERKERGÅRDENS STENHUS. Trapporna upp från den nedsänkta bottenväningen. Antagligen kapelvärdning.
3. BENEDIKTAS SARKOFAG I SVERKERKAPELLET.
4. PLATSEN (X), PÅLBYGGNADEN "TRÅSKBYN" VID ALVASTRA, där det märkliga kraniefyndet (bilderna 5 o. 6) gjordes.
5. SKALPERAT KRANIUM (det vita snöret markerar skalperingssnittet) FRÅN STENÅLDERN.
6. KRANIET MED DE SYNLIGA REPORNA EFTER FLINTKNIVEN. Text å sid. 171.

En av engelska underhusets medlemmar *mr Baldwin Raper* gav den 2 dec. en middag i underhuset för att genom sammanförande av de mest framstående offentliga personerna inom engelska utrikesdepartementet med svenska affärsvärldens representanter i London med svenske ministern i spetsen stärka det hjärtliga förhållandet mellan England och Sverige. Som hedersgäster hade inbjudits svenske ministern i London greve Wrangel, understatssekreteraren i engelska utrikesdepartementet *mr Cecil Harmsworth* och understatssekreteraren i departementet för utrikeshandeln *sir Hamar Greenwood*. I sitt svar på världens förträffligt framförda tal för Sverige och dess välgång uttryckte greve Wrangel sin glädje över att det vänskapliga förhållandet mellan Sverige och England, för närvarande synnerligen gott, för varje dag synes ytterligare fördjupas och befästas samt betygade till sist sin tillgivenhet och tacksamhet gentemot England, där han under sin fjorton års långa vistelse rönt så mycken hjärtlig välvilja och inhämtat så många värdefulla lärdomar.

Understatssekr. *Harmsworth* yttrade i sitt tack till vär-

Ejnar porträtt.

Kliche: Bengt Stjeforsparre.

PARLAMENTSLEDAMOTEN MR BALDWIN RAPER, en inom Sveriges handelsvärld bekant och uppskattad personlighet som ådagalagt stort intresse för ökat kulturellt och kommersiellt närmande mellan Sverige och England. Mr Raper har under kriget tjänstgjort som kapten vid Engelska Flyghären.

den att man å båda sidor erkänner riktigheten av dennes uttalande, att den innevarande tidpunkten är den rätta för att stärka och utveckla det vänskapliga förhållandet mellan de båda stora folken, vilka äro förenade genom så många band. Deras konungahus äro nära befreundade och det råder stor likhet mellan de båda nationerna så i fråga om rasen som, framförallt, med hänsyn till de ideella livsvärdena. Till sist yttrade talaren, att det på den post han intager är hans plikt att hägna det allt hjärtligare förhållandet mellan de båda folken och att understödja de ansträngningar, som göras för att ytterligare förbättra det rådande samförståndet. Stora förhoppningar kunna i detta hänseende knytas till de upprättade engelsk-svenska föreningarna liksom även till det planerade lektoratet i svenska vid Londons universitet.

Wärden vid den betydelsefulla tillställningen *mr Raper* är delägare i den stora och ansedda trävarufirman *C. Peto Bennett* i London, vilken under en lång följd av år stått i intim förbindelse med Sveriges träexportörer. Det är under sina många resor och samvaro med vänner här i landet *mr Raper* fattat varm sympati för Sverige och dess folk, och det är säkerligen ett uttryck av dessa känslor som nu omsatts i verklighet.

NÄR DRÖMMEN SKAPADES.

Forts. fr. sid. 163.

glädje vände han sig om och frågade ängeln, som ledsagade honom:

- Vem är du?
- Din dröm.

Då lutade han sig ned för att tillbedja, men vid det han böjde sig, fattade någon om hans arm. Och när han såg upp såg han sin hustru och den svarta jorden allena. I samma stund tog han sig för pannan, sägande:

— Nyss vandrade jag i Paradis.

Men kvinnan blev otålig, ty hon visste, att de suttit bredvid varandra sedan aftonen, och hon svarade:

— Hade du icke ännu en handfull korn för jorden, Adam?

Ty allom är icke givet att drömma.

LEOPOLD ENGLUND.

Till bild å sid. 164.

Grosshandlanden *Leopold Englund*, Göteborg, valdes vid Svenska idrottsförbundets årsmöte i Stockholm den 29 nov. med acklamation till förbundets ordförande. Herr Englunds val har inom vårt lands idrottsintresserade kretsar hälsats med allmän tillfredsställelse, särskilt med hänsyn till de stora krav, som komma att ställas på innehavaren av den nämnda förtroendeposten med anledning av vårt lands deltagande i sommarens Antwerpen-spel.

Johan Leopold Englund är född 1868 i Karlskrona. Egnade sig efter avslutade studier med studentexamen

1888 åt affärsverksamhet och är sedan ett antal år delägare i den ansedda grosshandelsfirman *Scharfenberg & Co* i Göteborg. Efter att redan tidigare hava intagit en bemärkt plats inom Göteborgs idrottsvärld har hr Englund under de två senaste decennierna stått som en av förgrundsgestalterna inom hela den svenska idrottsrörelsen. Hans stora popularitet och eminenta ledareförmåga hava tillfört honom en mängd idrottsliga förtroendeuppdrag, åt vilkas fullgörande han städe ägnat ett livfullt, aldrig sviktande intresse.

Han har sålunda varit v. ordförande i idrottssällskapet "L. S.", Gbg, 1893—97, dess ordf. 1897—10, styrmedl. i Gbgs Gymn.-för. 1894—97, ordf. sedan 1917, styr.-medl. i Svenska Idrottsförb. 1896—1903 och 1914—19, ordf. 1903—14 och sedan 1919, i Gbgs Idrottsförb. styr.-medlem 1900—09, v. ordf. sedan 1909, medl. av Riksidrottsförb. överstyr. sedan 1904, medlem av dess stadgautskott 1907—10, suppl. i dess förv.-utsk. 1916, ordf. i Gbgs Skidlöpningsklubb 1908—18, ordf. i Gbgs Simklubb 1913, ordf. och hedersordf. i Gbgs Damers simklubb 1914—19, svenska idrottsstruppens ledare vid Olymp. spelen i London 1908, överledare i Stadion vid Olymp. spelen i Stockh. 1912, 1:ste sekr. i komm. f. allm. idr. vid Balt. spelen i Malmö 1914 samt ledare eller funktionär vid alla Svenska idrottsförbundets mästerskapstävlingar och vid många andra tävlingar. Hr E. har vidare utsetts till ordf. i internat. juryn i komm. för Sveriges Idrottspel i Göteborg 1923, till ordf. i Organisationskommittén, ordf. i förvaltningsutskottet, ordf. i komm. f. allm. idrott o. ordf. i träningskommittén.

Även kommunala uppdrag hava tilldelats herr E., bland annat vice ordförandeskapet i Exercisusstyrelsen i Göteborg och ledamotskap av styrelsen för Slotts-

Forts. å sid 171.

GRUPP AV DELTAGARE I DEN INTERNATIONELLA KONGRESSEN AV KVINNLIGA LÄKARE I NEW YORK. — Efter fotografi.

Rostocks universitet firade den 12 nov. under stora högtidligheter sitt 500-årsjubileum. Bland de inbjudna märktes även en del svenskar. Universitetet stiftades år 1418 av hertigarna av Mecklenburg-Schwerin och staden Rostock gemensamt. Förbindelserna mellan detsamma och vårt land äro av gammalt datum. Särskilt under 1500-talet besöktes universitetet flitigt av svenska studenter, särskilt teologer, och dess äldre till våra dagar bevarade matrikel innesluter ett stort antal svenska namn, bland dem många, som burits av vår kyrkas främste män, Haqvin Spegel, Paulinus Gothus m. fl.

Med anledning av det firade jubileet har Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet genom prof. Vilhelm Lundström till Rostocks universitet i gåva överlämnat 300,000 mark såsom grundplåt till en fond för upprättande och underhållande av en professur i svenska språket och litteraturen. Den ifrågakvarande lärostolen blir den första ordinarie professuren i vårt modersmål söder om Östersjön.

*

D:R SVEN HEDIN VID UNIVERSITETS I ROSTOCK 500-ÅRSJUBILEUM, — Efter fotografi.

I New York har nyligen hållits och avslutats en stor internationell kongress av kvinnliga läkare, vid vilken Sverige bland fjorton nationer representerades av doktor Alma Sundquist. Inbjudan till denna kongress hade utfärdats av den i Amerika synnerligen rika och mäktiga Kristliga föreningen för unga kvinnor, som också bekostade hela kongressen jämte de delegerades resa till och upphåll i Amerika. Den leddes utslutande av kvinnliga läkare av vilka en del redan förut arbetat i K. F. U. K:s sociala avdelning och anledningen till dess sammankallande var den mängd svåra sociala missförhållanden, som avslöjades i samband med de amerikanska truppernas inkallande vid krigsutbrottet. Det visade sig nämligen då bland annat att endast 30 procent av de värnpliktiga unga männen höllo mättet och voro dugliga till krigstjänst samt att Amerika hyste inte mindre än fem miljoner analfabeter, som voro ur stånd att tillägna sig och lyda krigslagar och förordningar.

Kongressens tid upptogs alltså huvudsakligen av ingående diskussioner om sättet för den allmänna folk-

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Sthm.—Gbg.

UNIVERSITETETS I ROSTOCK 500-ÅRSJUBILEUM. Rektor professor Herbig håller fästtalet vid högtidsakten i Stadsteatern.

Pressfoto.

DE NYA STATSPÅDEN. CIVILMINISTERN C. F. HOLMQUIST (l. v.) OCH ECKLESIASTIKMINISTERN O. OLS-SON, lämna K. Slottet omedelbart efter utnämningen.

D:R GUSTAF DALÉNS 50-ÅRS DAG. D:r Dalén tackar för hedersbevisningen i vilken ingick avtäckandet av en porträttbyst av jubilaren å Gasaccumulators verkstadsområde vid Skärsåtra.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

Foto. Florman, Stockholm

LANDSHÖVDING N. G. RINGSTRAND i Västerboitens län, tillförordnad t. v. förvalta landshövdingebeställningen i Kopparbergs län.

hälsans höjande. En internationell sammanslutning av kvinnliga läkare bildades också som nu kommer att hålla nya kongresser, den nästa förmodligen i Paris.

Doktor Sundquist deltog också samtidigt i egenskap av delegerad i den stora internationella kvinnokongressen i Washington, till vilken initiativet tagits av The National Womens Trade Union League of America, som representerar 600,000 kroppsarbetande kvinnor. I denna sistnämnda kongress, som hölls i medio av oktober, en vecka före den av Nationernas förbund sammankallade The International Labour Congress, deltog också som officiell svensk delegat yrkesinspektrisen, fröken Kerstin Hesselgren.

*

Uppfinnaren och nobelpristagaren d:r Gustaf Dalén blev på sin 50-årsdag den 30 nov. föremål för en rad storslagna hyllningar från de världslammande affärsföretags sida, till vilka han genom sina banbrytande uppfinningar står som grundläggare. Främsta platsen bland de jubilarer ägnade hedersbevisningarna intog avtäckningen av den minnesvård, som till den store uppfinnarens ära rests å Gasaccumulators verkstadsområde vid Skärsåtra med plats framför huvudkontoret. Avtäckningen förrättades av ordföranden i Agas styrelse amiral Arvid Lindman. Minnesvärden utgöres av d:r Daléns byst i brons mot en mäktig bakgrund av en i kalksten och gråvit granit uppförd byggnad. Porträttbysten har utförts av ingenjör J. Lindh, vars förstlingsverk, fränslett några tidigare smärre amatörarbeten, det är. Konstnären har på ett överraskande lyckligt sätt gått i land med den svåra uppgiften samt åstadkommit ett arbete av monumental verkan och betydande värde.

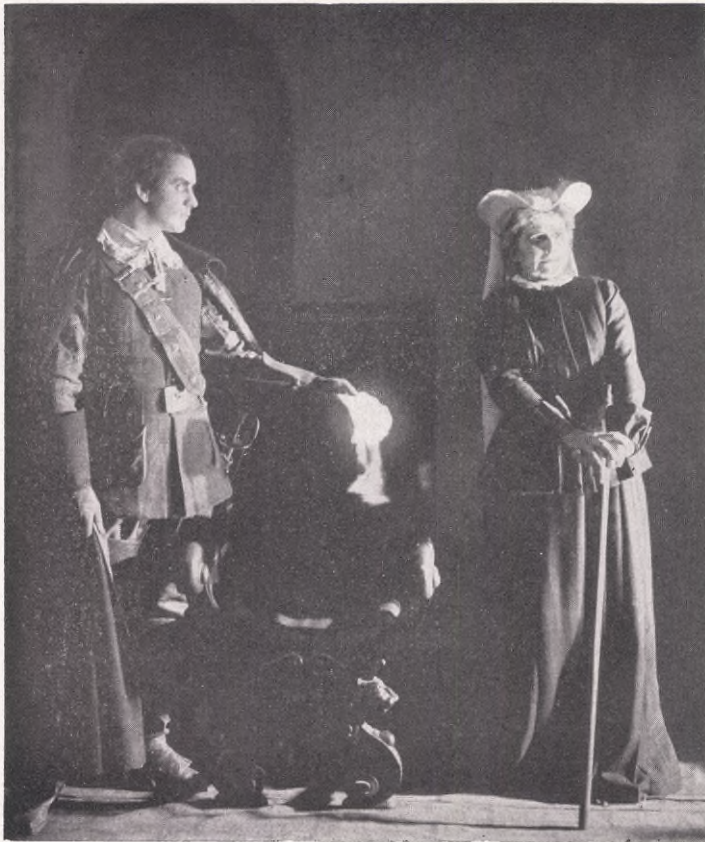
Monumentets arkitektoniska utsmyckning har utförts av arkitekt Torsten Stubelius. Gjutningen har verkställts på Otto Meyers konstgjuteri i Stockholm.

För fotografen

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

DOKTOR ALMA SUNDQUIST representerade Sverige vid den nyligen i New York hållna internationella kongressen av kvinnliga läkare.

Efter fotografi Kläd: Ernst Silfversparre.
TVÅ SVENSKA URPREMIÄRER PÅ LORENSBERGSTEATERN I GÖTEBORG. Scen ur "Den döda" av friherre C. R. af Ugglas. Fru Seelig-Sandberg (fru Sisela) och herr Semmy Friedmann (Herr Nils till Ugerup).

Skulpturen "Kattan" av den kände skånebildhuggaren Anders Olsson har i dagarne uppställts på S:t Jörgens plats i Hälsingborg. Konstverket, vilket icke

Efter fotografi Kläd: Bengt Silfversparre.
FRIHERRE C. R. HJALMAR BERGMAN af UGGLAS.
Författare till "Den döda". Författare till "Herr Sleeman kommer".

Text å sid. 171.

symboliserar någon djupare idé, men kännetecknas av ungdomligt behag, är en gåva till staden av stadsfullmäktiges förre ordförande direktör Malte Sommelius och hans maka född Löthman. Redan tidigare har staden som bekant i gåva fått mottaga dyrbara konstverk av de båda mecenaterna. Det kan i samband härmed nämnas att ännu en skulptur, Christian Erikssons storslagna "Jakt", i början av nästa år väntas bli färdig och uppsatt i Hälsingborg i Slottshagen. Kostnaderna härför, 30,000 kr., bestrides med räntemedel från den av direktör och fru Sommelius skänkta fonden för stadens yttre förskönande.

"KATTAN" AV ANDERS OLSSON. gåva till Hälsingborgs stad av direktör och fru Malte Sommelius, nu uppställd å S:t Jörgens plats. Foto. Almqvist, Hälsingborg.

Våra ärade postabonnenter

behagade bemärka att tiden nu är inne för prenumeration å Hvar 8 Dag för 1920, om tidningen önskas utan avbrott på det nya året.

Med veckans nr: följer för detta ändamål till alla postabonnenter en blankett att ifyllas och inlämnas å närmaste postanstalt.

Prenumerations- och lösnummerspris äro oförändrat de samma som nr: gällande, något för vilket vi hoppas våra läsare hålla oss räkning då alltfjämt ökade kostnader till fullo kunde motivera en prisförhöjning. Vi hänvisa till omslagets 17:de sida!

Göteborg, december 1919.

HVAR 8 DAG.

Helt säkert har aldrig någon dansk universitetsprofessor stått det praktiska livet och den stora allmänheten närmare än litteraturhistorikern professorn, fil. d:r *Vilhelm Andersen*, som nyligen hållit föredrag i Stockholm och i åtskilliga andra svenska städer. Han är liksom född till att vara en offentlig person. Ingen kan hålla ett föredrag som Vilhelm Andersen. Till synes improviserat är det i verkligheten omsorgsfullt förberett in i de minsta detaljer. Tillsammans med den kände, litet excentriske men utomordentligt populäre konservativa politikern professorn vid den juridiska fakulteten d:r L. V. Birck står han studenternas hjärta närmast. Vilhelm Andersen är medlem av "Akademisk Skyttekorps" — den ende av universitetets alla lärare — han är icke rädd för att nu och då slunga fram en djärv och träffande anmärkning, och liksom professor Birck äger han förmåga att föra livet sådant det nu levas med in i undervisningen.

Det har nyligen uttalats, att ingen är som Vilhelm Andersen skickad att bjuda Sydjylland välkommet hem till Danmark, och det finnes ej heller någon varmare vän till det interskandinaviska samarbetet än han — därom vittnar att han i dessa dagar uppehållit sig, delvis å tjänstens vägnar, i Kristiania och Stockholm.

Vilhelm Andersen är son till en gammal, först helt nyligen avsmnad, högt ansedd prost. Han är född den 16:de okt. 1864. Efter avlagd studentexamen erövrade han universitetets guldmedalj för avhandlingen "Naturesinne och naturskildring i dansk litteratur genom tiderna", och vid ett nordiskt filologmöte 1892 väckte han stor uppmärksamhet genom sitt eleganta föredrag. År 1893 utgav han sin första bok "Danska studier" och befäste slutgiltigt sin ställning med verket "Poul Möller, hans liv och skrifter". Poul Möller är måhända den mest typiskt danske av alla vår guldålders diktare, och ingen har som Vilhelm Andersen lyckats att göra honom levande för oss. På det hela taget är det guldålderslitteraturen som i första hand intresserat Vilhelm Andersen och inspirerat honom till så många utmärkta och egendomliga arbeten. Så är förhållandet med doktorsavhandlingen "Guldhornen, ett bidrag till den danska romantikens historia". Av hans stora sedermera litterära produktion böra nämnas monografierna — det tre volymer starka verket "Adam Oehlenschläger, ett livs poesi", och det två band starka arbetet "Fr. Paludan-Müller" samt slutligen det stort anlagda verket "Tider og Typer af dansk Aands Historie", av vilket hittills utkommit fem band. Efter det att verkets första volym utkommit blev han professor i dansk litteraturhistoria vid universitetet. Han har även skrivit otaliga mindre avhandlingar — en del av dem äro samlade i "Kritik"

Foto. *Erfelt, Kjölnn.*

Kliche. *Brongt Silfversparre.*

PROFESSOR VILHELM ANDERSEN.

och "Litteraturbilleder", en stor bok om Henrik Pontoppidan och många andra.

Bland de danska litteraturhistoriker, som hava Georg Brandes' verksamhet till förutsättning, är han den egendomligaste personligheten liksom han även är den, vars utbildning vilar på den bredaste grundvalen. Sin fullständiga förtrogenhet med de gamla klassiska språken har han visat i mästerliga översättningar från latin och grekiska. Han är — något som man helt säkert även i Sverige skall ha funnit — en ypperlig föredragshållare. Ingen skådespelare överglänsar honom ifråga om uppläsning av Hobergs komedier. Han är i sitt uppträdande iri från varje hödragenhet, det är något tilltalande djärt i hans framträdande, vilket väl även är anlagt på att göra intryck. För icke länge sedan vid det skandinaviska författaremötet i Köpenhamn var det han, som höll det anförande, vilket längst skall leva i

åhörarnes minne, formfulländat och lätt som det var, fullständigt virtuosmässigt.

Vilhelm Andersen tager i utomordentligt hög grad del i diskussionen om dagens frågor. Gång på gång träffar man på inlägg av vikt, signerade med hans namn. Genom sin helt säkert bästa bok, diktarmonografien "Poul Möller", enligt sakkunnigas dom den yppersta monografi vår litteratur äger, denna skildring av den typiske danske diktaren får han själv liksom prägel av att vara en dansk tidstyp.

Det är något friskt och naturligt hos Vilhelm Andersen, som måste göra intryck överallt där han kommer. Han är icke rädd för att slunga ut satser, som han vet skola komma uppståndelse åstad. Det var sålunda han som för ett par år sedan uttalade, att det nu måste vara slut med översättningarna från svenska till danska och omvänt. Vi borde läsa varandra på det språk vi skriva — själv läser och skriver Vilh. Andersen båda språken lika bra och han kan alltså lätt gå över till svenska, om han så vill.

Men jag tror, att han i överensstämmelse med sitt uttalande håller sig till sitt eget språk och att han är fast övertygad om att, när vi här i Skandinavien se de danska artiklarna tryckta på danska i de svenska tidningarna och de svenska på svenska i de danska publikationerna, skola därigenom de nordiska länderna knytas än fastare tillsammans. Det är emellertid ännu icke många som gjort försöket, och ovisst är ju även om Vilhelm Andersen har rätt på denna punkt.

Men även för den svenska publiken måste det helt säkert genast stått klart, när den hörde professor Andersen tala, att det hade framför sig en av Danmarks intressantaste personligheter. Det är endast helt få människor förunnat att kunna i tal och skrift forma sina ord så fulländat som han. *Age Heiberg.*

Forts fr. sid. 166.

skogsvallens byggande. För sina stora förtjänster av den svenska idrotten har herr E. fått mottaga ett stort antal utmärkelsetecken. Utom Vasaorden och Dannebroggen innehar han sålunda Göteborgs Idrottsförbunds guldmedalj, Konung Gustaf V:s Olympiska medalj, Riksidrottsförbundets guldmedalj, Olympiska spelens diplom, Göteborgs fotbollsförbunds förtjänstmedalj, Svenska idrottsförbundets guldmedalj, Centralförbundets för idrottens främjande i Sverige diplom, Centralförbundets i Göteborg förtjänstmedalj, Göteborgs distrikts idrottsförbunds guldmedalj och Sv. skidlöpningsförbundets diplom.

UTGRÄVNINGARNA VID ALVA STRA.

Text till bilder å sid. 165.

I ruinerna av Sverker-ättens gamla gravkapell i Alvastra ha under senaste årens somrar intensiva forskningar och utgrävningar bedrivits med åtminstone delvis rätt uppseendeväckande resultat. Frånsett en redan förut i Sverkerkapellet funnen märklig sarkofag, innehållande en blyrulle, som på god munklatin lysar frid över stofvet av en fru eller jungfru Baedicta av Sverkers kungliga ätt, torde till de märkligaste Alvastrafynden få räknas ett nu i sommar i omedelbar närhet av Sverkerkapellet anträffat och blottat underjordiskt kyrkoliknande rum av i vårt land enastående slag. Byggnaden, som tydligen varit ett stenhus i flera våningar, av vilka endast den nedersta bevarats, torde enligt vad som hittills kunnat utrönas ha utgjort Sverker den äldres slottskapell, som varit inrymt i det säkraste rummet i hela den ursprungliga gården, nämligen källaren till försvarstornet. Liknande anläggningar äro bland andra Pfalzkapellet i Aachen, Karl den kvadrens slottskyrka samt borgkapellet i Gørlars Hohenstaufiska palats.

Det nu funna och utgrävda rummet är i sitt inre en storstod med sex meters sida och i öster en svagt halvrund absid. Mitt på motsatta väggen ligger en kraftig murklack, på vilkens båda sidor trappor leda från en numera obefintlig övervåning ned i rummet, vars golv ligger cirka två meter under markytan. Fyra stenplattor i golvet ha utgjort stöd för nu försvunna pelare och av dessa fyra plattor äro tre gjorda av ornerade gravhällar från mitten av 1000-talet.

Det är antikvarien doktor Otto Frödin, som bedrivit dessa utgrävningar och av allt att döma har han härmed anträffat den medeltida konung Sverkers förnämliga åttegård, vars mest skyddade källare varit inredd som kapell för hövdingen och hans husfolk. Otvivelaktigt torde härmed ha gjorts ett av de ståtligaste fynd under senare tid i vårt land, som också belyser en av de minst kända epoken i vår historia. De fortsatta resultat som avslöjandet av detta gamla borgkapell ännu kan leda till, äro för övrigt så många och betydelsefulla att de ännu näppeligen kunna förutsägas.

Samtidigt med dessa utgrävningar ha också av doktor Frödin bedrivits omfattande undersökningar av stenåldersboplatserna vid Alvastra och just i sommar har det första stenåldersskelettet på platsen blivit funnet. Det är samtidigt den första stenåldersöstgöten och det första fullständiga kranium som funnits i en påbyggnad från stenåldern. Den märkligaste omständigheten, som är förknippad med det funna kraniet äro dock de märken efter snitt med en skarp flintkniv, som förekomma runt huvudet och som professor Carl Fürst i Lund, som ägnat kraniet en ingående undersökning, ansåg tyda på att här föreligger ett fall av skalpering på någon individ bland de primitiva stenåldersstammarna i Norden. Fyndet bör i varje fall vara så pass uppseendeväckande att uppmärksamheten med en gång blir fäst vid detta spörsmål. En utförlig redogörelse för fyndet lämnades också vid Föreningen för svensk kulturhistorias senaste sammanträde.

FRÅN TEATERVÄRLDEN.

Till illustr. å sid. 169.

Ett märkligare teaterevenemang ägde rum onsdagen den 26 nov. å *Lorensbergsteatern* i Göteborg, då samtidigt två svenska enakter uppfordes som uppremiär, nämligen Hjalmar Bergmans marionettspel *Herr Sleeman kommer* och C. R. af Ugglas skådespel *Den döda*.

Redan i titeln på Hjalmar Bergmans stycke: *Herr Sleeman kommer* ligger något ödesdigert och okänt, som sätter nerverna i spänning. Man kan måhända se pjäsen ur många synpunkter — för undertecknad står den emellertid som en sinnrik, stundom nästan spöklik scenisk konstruktion, vars kärna är historien om livets återupprepande och nötning, tills endast den döda formen finnes kvar. Motivet om den unga Anne-Marie, som blivit sina tanter en börda och därför med glädje överlämnas till den äldre friaren i herr Sleemans gestalt, är i sig själv skälligen enkelt och odramatiskt. Men i hr Bergmans händer växer bagatellen ut till en meningsfull fängsland fabel, berättad med den ordknappaste och verkningsfullaste stil vår svenska litteratur f. n. kanske äger. Hela scenen utspelas mellan klockan 8 eftermiddagen och klockan

8 förmiddagen — den timme, då herr Sleeman skall komma och även kommer med ödets obeveklighet.

På aftonen får Anne-Marie höra sin dom. Det är samtidigt domen över hennes unga hjärtas kärlek till den frie men fattige jägaren i skogen. Bland de mest gripande ögonblicken i pjäsen är även då den unga flickan av sin älskade begär att han skall säga något — något som i denna natt, då livets tomhet spakar framför henne, kan inge henne styrka och hopp, och denne ingenting annat finner till tröst än ord — ord — ord "så vackra som om de stått i böcker". Det ligger djupare livserfarenhet bakom ett sådant grepp. An mera sällsam blir stämningen, när herr Sleeman, som utgjort nattens skräck, slutligen kommit och då punkt för punkt, men automatiskt och själöst uppprepar samma kärleksord, som nyss stormat fram över ynglingens läppar. Det är livet självt som under enahanda former grånar och slöcknar ned i ödenas och karaktärernas motståndlösa och okända djup. Den som erinrar sig hr Bergmans nyligen i H. 8. D. publicerade mäterliga lilla novell "Den siste kavaljeren" förstår bättre hur skickligt denne diktare kan fasthålla och utveckla ett dramatiskt motiv till den yttersta spänning, så sammanvävande forntid, nutid och framtid, verklighet och minne att man småningom icke vet var tidsgränsen åt något håll löper.

Fröken *Renée Björlings* utförande av Anne-Maries svåra roll var i hög grad intresseväckande och hr Arvid Petersens regi slöt med berömvärd uppfattning till pjäsens hela karaktär.

En helt annan stämning strömmar emot en ur C. R. af Ugglas enaktsskådespel *Den döda*. Man förläytas till medeltiden, till ett från sin forna storhet till armod och nesa nedsjunket slott, där vid ridans uppgång likvaka just hålles över en av husets unga dottrar, vilken dött nedbruten för sin fågelfria kärleks skull. Den döda är andre representanten för denna familj, som dragit vanära över hemmet. Den förste var fadern, som, ehuru oskyldig, anklagas för förräderi och högmålsbrott och avrättas. Som angivare misstänkes en viss herr Jörgen, fader till den unge man den döda skänkt sin otillätta kärlek.

Hr Ugglas behandlar här motivet om ödets inverkan på människosjäl. Fru Sisela, den olycklige avrättades maka, hårdnar under skammen, men söker stolt att bära den och upprätthålla vad som finnes kvar. Efter dotters fall, då hennes mångåriga upprättsarbete störtar samman, brytes hon ned och brister ut i hädelse mot makten därovan, som prövar henne över förmågan.

Såsom i det föregående stycket koncentreras även här allt kring en enda natt. I ett språk, som någon gång blir för högljutt och ymnigt, rekapitulerar den fordom så stolta slottsfrun sina lidanden, upprepande sina förbannelser över den döda, vilkens stora brott bestått i att hon utan legalisering av förbundet skänkt sin kärlek åt den man, modern förbudit henne att äkta. Skådespelets clou ligger i uppträdandet av den dödas älskare, herr Nils, som samtidigt med sin önskan att för sista gången få se sin kärastas ansikte, medför ett dokument som bevisar att ej herr Jörgen utan en herr Mogens varit den falske angivaren av familjefadern. Fru Sisela behöver endast förvisa detta dokument för att rentvå sin makes minne och återfå sin förlorade egendom.

Vad som följer är överraskande. Med dramatiskt verkningsfullhet framgår det av fru Siselas egen bekännelse att hon ej vill se herr Mogens angiven, enär han varit hennes stora och brottsliga kärlek, den enda verkligt svaga punkten i hennes hårda liv. De oförsonliga orden förstummas på hennes läppar, hela den moraliska attityden utplånas. Den brottsliga, som nyligen anklagat den felande, vecknar inför Gud och människor vid minnet av sin egen kärlek, och det hela utmynnar i en stämmingsfull försöningsfinal kring den dödas bår.

Fru Siselas roll innehades av fru *Lotten Seelig-Sandgren*, som med stundom verkligt stor stil över sitt spel fängslade huvudintresset. Glädjande var även att se med vilken illusion fröken *Elsa Widberg* utförde en av systerrollerna, mimiskt följande med vad som rörde sig på scenen och därmed lyftande även sin stumma anpart till ett mera betydande moment i skådespelet. Herr Nils' roll utfördes temperamentsfullt av hr *Semmy Friedmann*.

Framgången för de båda svenska originalen har varit obestridlig och tog sig särskilt premiärkvällen uttryck i stormande hyllningar från publikens sida. S—e L—w.

LINBEREDNING.

Till illustr. å sid. 176.

Den svenska linodlingen, som en tid varit på retur, börjar nu dess bättre på vissa trakter att i allt större utsträckning återupptagas. Detta är så mycket mer glädjande som linodlingen måste tillmätas stor nationalekonomisk betydelse. Linberedningen är en intressant och invecklad procedur, som för att lyckas kräver fullständig sakkänedom av dess utövare. I Värmland tillgår beredningen sålunda: Fröet sås ganska tjockt på djup och god jord samt nedmyllas så grunt som möjligt. När linet är moget, uppryckes det med roten, bindes i små kärvar, som upphängas till torkning, varefter frö och strå avskiljas medelst repning. Linet utbredes därefter ganska tunnt på marken för att ruttna — vilket kräver längre eller kortare tid, beroende på väderleken — hopsamlas därpå till torkning, fraktas så till "bastuga", där det upphettas, vartill fordras en mycket hög värmegrad.

Efter upphettningen bråkas linet med en för ändamålet tillverkad maskin, för att omedelbart därefter skäffas och skäcktas. Slutligen sammanbindes linet i knippen, som kallas "tötter". Nu återstår endast häckling, för särskiljande av lin och blånor, vilket arbete utföres i hemmet eller vid spinneri. A. A.—n.

Efter fotografi.

Klädh: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Stålm-Gbg.

ETT SVENSKT MÖTE I NEW-YORK. DIREKTÖR JOHN HAMMAR (sittande), förutvarande direktör i Sveriges Allmänna Exportförening, samlarträffar med tre av sina dåvarande sekreterare, numera (fr. v.) tf. SVENSKE GENERALKONSULN I NEW-YORK N. L. JAENSON, SVENSKE KONSULN I FILADELFA E. BROLIN och EXPORTFÖRENINGENS NUVARANDE CHEF, DIREKTÖR ERIK NYLANDER.

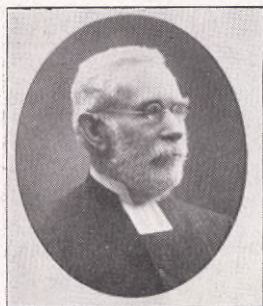

Efter teckning.

Klädh: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Stålm-Gbg.

GRUPPBILD FRÅN INTERNATIONELLA ARBETARKONGRESSEN I WASHINGTON. I mitten amerikanske arbetsmin:stern W. B. Wilson. (Text å sid. 175.)

VECKANS PORTRÄTTGALLERI

F. K. G. MEIJER.
Kontr.-prost. Kyrkoh. — Skytts
Wemmerlöf. — 80 år 15 dec.*

J. V. PERSONNE.
Biskop. — Linköping.
70 år 14 dec.*

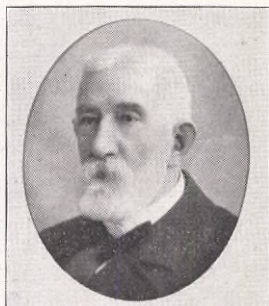
C. M. FÜRST.
Professor. — Lund.
65 år 14 dec.*

J. M. MORTENSEN.
Docent. — Lund.
55 år 10 dec.*

C. G. SVENSON.
Rådman — Ersjö.
80 år 11 dec.*

K. H. M. NISSEN.
F. d. Vinhandlande. — Göte-
borg. 75 år 22 nov.*

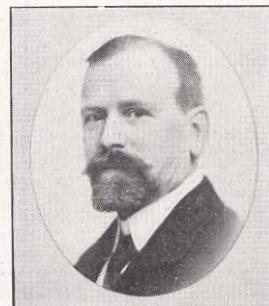
H. E. VAN RIJSWIJK.
Houdekoratör — Stockholm.
70 år 28 nov.*

A. BJÖRNBERG.
Direktör. — Ystad.
60 år 6 dec.*

O ULMGREN.
Med. D:r. Högst. läkare.
Stockholm. 75 år 12 dec.*

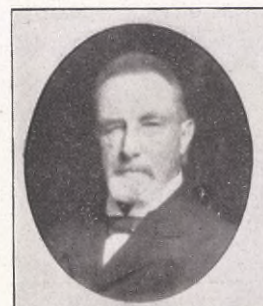
L. A. ODENCRANTZ.
Bankdirektör. — Stockholm.
55 år 10 dec.*

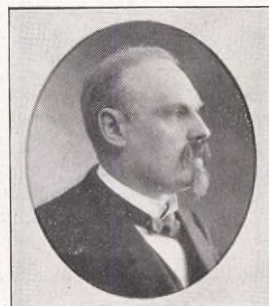
P. SUNDGREN.
Direktör — Göteborg.
50 år 5 dec.*

C. A. HAMMARSKJÖLD.
Aktuar e i K. Pensionsstyr. —
Stockholm. — 50 år 4 dec.*

C. O. E. KYDBECK.
F. d. Stadsingenjör. — Stock-
holm. 75 år 23 nov.*

A. F. ELG
Tullförvaltare. — Norrköping.
60 år 16 dec.*

H. C. AMINOFF.
Ingenjör. — Mora.
50 år 7 dec.*

L. NILSSON.
Notarie. Frysteåker.
Kristianstad. 50 år 6 dec.*

* Data å nästa sida.

E. M. RODHE.
Nyutnämnd professor v.
Lunds universitet.*

E. O. M. AHLSTROM.
Nyutnämnd Professor v
Karolinska Institutet.*

A. V. M. OLSSON.
Nyutnämnd Professor v.
Konsthögskolan.*

H. A. LIND OTH.
Nyutnämnd Professor vid
Göteborgs högskola.*

* Data här nedan.

FREDRIK MEIJER. Stud. 56, fil. kand. 62, fil. dr. s. å.; prästv. 71 past-ex. 73, lärov. adj. i Lund 63-74, kyrkoh. i Hammarlöf 74, kontr.-prost 92; insp. kyrk. f. l. allm. lärov. i Trälöberg 92-03. Led. av dir. f. Skån. prästerskap. byggn. kassa o. dess v. ordf. 97-12. Fil. jub.-dr 12.

JOHAN (JOHN) PERSONNE. Stud. 68, fil. dr. 75, teol. kand. 80, teol. dr. 93, prästv. 81, e. o. lekt. v. Södra latinlärov. 79-81, lekt. v. norra latinlärov. 81, förest. f. Wallinska skolan i Stockholm 83-84; domprost i Lunköping 97; biskop 6. Link. stift o. kyrkoh. i Kärna sdn 10. På sin tid led. av stadsfullm. i Link. samt led. av fattigv.-styr. där under 10 år. V. ordf. i styr.na f. Lunneveds folkhögsk. o. Fölåsa skyddshem. Biografi o. helsid.-portr. årg. XV 11:49.

CARL FÜRST. Stud. 74, med. lic. 85, med. dr. 87, e. o. prof. i anatomi v. Lunds univ. 88, professor sdn 04. Hed. ordf. i Medicinska fören. i Lund med. hed. dr. i Kristiania 11, hed. led. av Biolog. selskab i Köpenhamn. Erh. 19 av VHT., hist.- o. ant. akad. Monteliuska priset f. forskare som vidgat kunskapen om vårt land o. folk i forntiden. Flormanska priset i Vet.-akad. 08, Letterstedtska guldmed. där03. Ordf. i styr. f. Tekn. skolan o. arb.-inst. i Lund 95-14, sekr. i K. F. S. sdn 11; led. av komm. i Gymn. centr. inst. omorgn., insp. f. Sydsv. gymn. inst sdn 09. Led av styr. f. Alnarps ladbv.-nst. sdn 11, led. av dir. f. Lunds hosp. 19. Vetenskapl. förf. Biografi o. helsid.-portr. årg. VI:11.

JOHAN MORTENSEN. Stud. 84, fil. lic. 96, fil. dr. 97; doc. i litteraturhist. v. Lunds univ. s. å., ff. prof. i estetisk samt litteratur- o. konsthist. v. Göteborgs högsk. 98-99, doc. i allm. litteraturhist. v. Uppsala univ. sdn 1900; bitr. lär. i estet. samt litt.- o. konsthist. i Lund 14. Företagit omfattande litteraturhist. studier, utg. ett stort antal arbeten.

CARL GUSTAF SVENSON. Idk. hand.-ör. i Eksjö till början av 80-talet, en av stift av Eksjö folksk. senare omb. t. a.-b.; led. av styr. Under en lång följd av år led. av stadsfullm., i slutet av 90-talet rådmän; på sin tid ordf. i distriktkomm.

HENRIK VAN RIJSWIJK. Elev v. Konstakad. 64-65, v. Tekn. skolan i Stockh. 65-72; efter prak. studier i in- o. utl. tapetser o. dekor. i Stockholm under egen firma 74-88, chef f. Myrstedt & Sierens möbler, avd. 8-11; därefter konsult. verksamhet. Hovdekorator 09, hed. led. av konst-hantverkarnes glite. Styr. led. i Sv. hantverksorganisation sdn 86. Tilldelades på 70-årsdagen hantverksorgan. guldmedalj.

OTTO ULMÖREN. Stud. 63, med. lic. 74, med. dr. 77; tandläk.-studier i Wien 75-76, prakt. tandläk. sdn 77; förest. o. lär. v. polikl. f. tandsjukd. 85-97, hovtandläk. 85, lär. i tandkir. v. Tandläk. inst. 98-11. Sdn 01 ordf. i styr. f. Odontolog. sällsk. i Stockholm. Nedlagt ett betydande arbete f. tandläk. undervisn. ordnande i Sverige.

LARS ODENCRANIZ. Stud. 82, anst. i Skand. kred. a.-b. i Göteborg, 83, kassör i sjöförsäkr. a.-b. Ocean där 95; åter i Skand. kred. a.-b. 96-08, sistn. år dir. ass. v. bankens kontor i Stockholm; v. verkst. dir. där sdn 10; styr. suppl. där s. å. Styr.-led. o. skattnäst. i Eugeniahemmet o. Drottin. Sophias skyddshem; styr. ordf. i Sandströmska skolhusbyggn. Sdn 09 ordf. i Sv. K. F. U. M.-kören.

PAR SUNDGREN. Efter avslut. skolex., medarb. i dagspressen 87-99; sdn sistn. år dir. o. chef f. Sv. Telegrambyråns filial i Göteborg. Ordf. i Askims komm.-nmd o. st.

EMIL FYDBECK. Afg. fr. Tekn. inst. 65, anst. v. järnv.- o. landsv.-byggn. 64-76, däribt. södra stambanan o. sammanbindn. banan genom Stockholm stadsing. o. arb.-chef i Strömstad 77, i Sundsvall 78-99, i Jönk. 1900-03 i Sundsvall led. av kyrkoråd, kyrkobyggn.-komm. m. m. i Jönk. kontrollant v. lasaretsbyggn. 1900-04 o. i Säter v. hosp.-byggn. 04-09.

AXEL ELG. Stud. 78, intr. v. Tullv. s. å., tullförvalt. i Falun 1900, överkont. i Norrköp. 08, tullförvalt. där sdn 13. På sin tid led. av distriktkomm. o. byggn. nmd i Falun; led. av distriktkomm. i Norrköp. sdn 14. Styr.-led. i Sv. allm. tullj.-mannafören. 01-11.

HINRIC AMINOFF. Utex fr. Chalmers tekn. läroanst. i Göt. v. Hofors järnverk 93-94, bitr. verkst.-ing. v. Domnarvets järnverk 96-07; sdn sistn. år disp. f. a.-b. Marks kolugn. Uppfönn. av kolugnar, syst. Aminoff.

LAURITS NILSSON. Stud. 89, hovr.-ex. 91; egenad sig senare åt jordbruk o. mejerihant. samt särskilt åt frystekniken f. mejerier o. a. behov; upplinn. t. Frigatorj. järnvägsvagnar.

EDVARD RODHE. F. 78, stud. 96, fil. kand. 98, teol. kand. 04, prästv. 06, teol. dr. 12; docent i kyrkohist. i Lund 05, prof. i prakt. teol. o. kyrkoh. i Gamla Uppsala 12. I dagarne utn. t. professor i prakt. teol. m. kyrkorätt v. Lunds univ.

ERIK AHLSTRÖM. F. 77, stud. 95, med. lic. 05, med. dr. 10, doc. i obstetrikt o. gynekol. v. Karol. inst. 10, i dagarne utn. t. professor i samma ämnen där.

MARTIN OLSSON. F. 86, fil. lic. 14; v. Tekn. högsk. 08-10, 13-15; tj.-görr. arkitekt v. K. byggn.-styr. 18, ff. prof. i Sv. arkitekturhist. v. Konsthögsk. o. v. Tekn. högsk. s. å.; i dagarne utn. t. professor i sv. arkitekturhist. v. Konsthögsk. Sdn 14 led. av de vetenskapl. arb. v. Riddarhuskyrkans restaur.

HJALMAR LINDROTH. F. 78, stud. 96, fil. lic. 04, fil. dr. 06, doc. i Lund s. å., v. Göteborgs högsk. 18. Medarb. i Sv. akad. ordb. 04, auktorie där 17; sekr. h. inst. f. ortns. forskn. v. Göteborgs högsk. 17, i dagarne utn. t. professor v. slstn. högsk.

För insändare af porträtt att beakta

Porträtt till Veckans porträttgalleri

böra vara av möjligast sena datum för att införas.

Uppgifter till porträtt

böra ansluta sig till frågeformulär från redaktionen. Särskilt påpekas nödvändigheten av att **alla förnamn angivas med tillräckligt högt utskrivet och understruket**. Förbiseende härutinnan **utesluter biografi**.

Porträtt och biografi

införas efter begäran från Redaktionen, som också bär kostnaderna. Förslag till införande emottagas.

HERRAR FOTOGRAFER.

Med anledning av på vissa håll synnerligen godtyckliga prisberäkningar vilka kommit till synes efter återgivande i H. S. D. meddela vi härmed att

Prisuppgift bör medfölja insänd fotografi

— utom från firmor med vilka prisavtal föreligger. Antingen antages priset för eventuell reproduktion eller åter-sändes fotografien. — När icke pris blivit sålunda sått fotografi honoreras efter vår vanliga beräkning.

REDAKTIONEN.

INNEHÅLL: Landshövding Karl Stenström (biografi och helsidesporträtt). — Civilministern C. F. Holmquist. — Ecclesiastikministern O. Olsson. — Landshövding N. G. Ringstrand. — Direktör Gustaf Dahln 50 år. — Fotograf Borg-Mesch 50 år. — Grosshandlaren L. Englund, Svenska Idrottsförbundets ordf. — Universitetets i Rostock 500-årsjubileum. — Professor Vilhelm Andersen. — Internationella arbetskonferensen i Washington. — Internationell kvinnlig läkarekongress i New York. — Märkliga ständersfynd. — Teaterpremiärer i Göteborg. — Svenska motorcykelklubbens hösttävlan. — Drottningen av Spanien i England. — Bilder från Irland. — Linberedning. — Veckans porträttgalleri. — "När drömmen skapades", av Adolf Johansson.

Efter fotografi.

DROTTNING VICTORIA AV SPANIEN I LONDON. Besök å en barnavårdsanstalt i Islington.

Klicke: Bengt Sjöberg.

Till bild å sid. 172.

En internationell arbetskonferens har under november varit samlad i Washington dit den sammankallats för att i enlighet med fredsfördragets i Paris bestämmelser söka lösa frågan om åttatimmarsdagen, kvinnornas nattarbete, kvinnors och barns arbete i hälsofarliga yrken m. fl. viktiga spörsmål. Konferensen, vid vilken ett 40-tal länder varit representerade har räknat ett 100-tal deltagare. Sverige representerades av G. H. von Kock.

Enligt de ursprungliga bestämmelserna skulle endast de länder, som redan inträtt i Nationernas förbund, äga rätt att deltaga i konferensen, men då förbundet ännu icke konstituerats, beslöt konferensen, vilken upptog sitt arbete på fastställd tid, att arbeta, som om förbundet redan existerade. Konferensens beslut hava emellertid ej bindande kraft förrän fredsfördraget ratificerats.

Enligt ett den 30 nov. daterat telegram har konferensen ajournerats efter att hava bifallit alla i fredsfördraget inryckta punkter om densamma och sedan den upprättat en permanent internationell organisation i och för tryggandet av harmonien inom industrien genom kompromiss.

*

Till bild å sid. 164.

Svenska motorcykelklubbens stora hösttävling om den så kallade "Novemberkåsan" har återupptagits efter tre års vila och ägde för året rum den 29-30 november med start från Sta-

dion. Tävlingsom detta storartade pris ha tidigare ägt rum åren 1915 och 1916 och erövrades det första gången av ingenjör G. Enderlein och den andra av herr L. E. Ringborg. Avsikten med dessa tävlingar är att på typiska svenska höstvägar pröva maskinens och ryttarens förmåga att komma fram och i detta avseende blev årets färd också synnerligen krävande för de tagarne. Vägen gick från Stockholm över Nyköping—Norrköping—Linköping—Örebro samt därifrån söder om Hjälmaren över Eskilstuna och Köping tillbaka till Stockholm, sammanlagt en beräknad väglängd av 620 kilometer, och var på de flesta håll fullkomligt ofarbar till följd av det myckna begagnandet. Av de sexton startande var det också endast fem, som fullföljde tävlingen, samtliga övriga deltagare måste utgå till följd av olika maskinfel. Segrare i tävlingen blev herr G. Göthe, som red en maskin av Huskvarna fabrikat.

*

Till bild sid. 176.

Vår bild återgiver en i sitt slag enastående trädgårdsport beintillig i en grosshandl. F. Florén, Göteborg, tillhörig villaanläggning i Stenkullen. Porten bildas av de båda käkbenen till en blå-val, på sin tid fångad i Norra ishavet. Käkbenen, som i gäva överlämnats till den nuvarande ägaren av ett fiskeribolag, mäta vardera 5½ m. i längd samt väga tillsammans 5,000 kg. Som en kuriositet kan nämnas att den närboende ortsbefolkningen under lång tid brukade smörja sina arbetsskodon med den tran som sipprade fram ur valbenen.

Efter fotografi.

DET OROLIGA IRLAND. Militärbevakning å tanks och pansarbilar i det för Sinn-Fein-attacker utsatta grevskapet Clare.

Bilden t. v.:
FIL. MAG. R. JIRLOW,
utnämnd till föreståndare
för Umeå stads blivande
friluftsmuseum, Gamla.
Foto. Claesson, Uppsala.

Bild t. h.:
KÅKBENEN TILL EN BLÅ-
VAL SOM GRINDPRYD-
NAD till grosshandlaren
Floréns villa å Stenkullen,
nära Göteborg.
Text å sid 15
Foto. Wiberg, Göteborg.

Till Umeå stads 300-årsjubileum 1922 planeras invigningen av ett stort friluftsmuseum omfattande samlingar från uteslutande Västerbottens län, detta hittills nära nog minst kända och utforskade landskap i Sverige, som dock såsom utgörande gränsvärd och blandningszon för de från norr kommande lapparna och finnarna och svenskarna söderifrån torde ha en hel del intressant material för forskarne att utnyttja. Museet, som sålunda blir ett slags Skansen i betydligt förminskad skala, skall alltså omfatta en gammal västerbottensk bondgård med inredning och bibyggnader, en vildmarkskyrka samt naturligtvis ett lappläger med de olika kåktyperna representerade och där också verktyg och husgeråd skola sammanföras. Den allra förnämsta byggnaden blir dock själva museet, som skall omfatta en allmoge- och en högre ståndsdavdelning, i vilken sistnämnda

Foto. Nyström, Karlstad.
NYAVTÄCKT MINNESVÄRD ÖVER
BISKOP J. A. MILLÉN Å KARL-
STADS GAMLA KYRKOGRÅD.

bland annat den äldre stadshistorien skall belysas och kyrkliga föremål sammanföras. — Till ledare för det nya museet, som redan fått sitt namn, Gamla (en förkortning av Gammaliden) och skall förläggas till en skogig sluttning av en ås invid staden, har utsetts amanuensen, fil. mag. Ragnar Jirlow, som efter universitetsstudier i Uppsala erhållit sin specifika utbildning vid Nordiska museet och under uppdrag för denna institution. Han kommer att redan instundande sommar börja beresa länet för fotografering och upprättning av husgeråds- och bytyper samt förvärvande av gamla redskap och möbler, för det blivande museet.

En minnesvärd över den 1863 avlidne biskopen i Karlstads stift Johan Anton Millén avtäcktes den 30 nov. på Karlstads kyrkogård. Akten övertogs av den hänsövnens efterlevande samt landshövding G. Dyrssen, medlemmar ur domkapitlet och kyrkorådet m. fl. Värden, som utförts av skulptören Johannesen, överlämnades efter avtäckningen å stiftets prästerskaps och läroverkslärares vägnar till församlingen.

Foto. A. Andersson, Edane.

LINBEREDNING I VÄPMLAND.

Bilden tagen i Brunskogs socken. Vårt land ägnar allt för liten uppmärksamhet och otillräckligt intresse åt linodling, ett förhöllande som bör ändras. Linodling är ett gott arbete och ett lönande arbete, passande för alla, från de äldsta till de yngsta.
Text å sid. 171.

Kliche: Ernst Silfverqvist.

Alltredig av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjudes vid laga påföljd.

För berättelser och Historietter gäller ovillkorligt förbud.